

## КОНЦЕПЦІЯ ВИМІРЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧИХ ФАКТОРІВ

Міщенко В.А., Іменинник А.М.

*Національний технічний університет*

*«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Фінансовий контролінг є ефективною координуючою системою забезпечення взаємозв'язку між формуванням інформаційної бази, фінансовим аналізом, фінансовим плануванням і внутрішнім фінансовим аудитом та досягненням соціальних і ринкових цілей, а також з необхідними для цього виробничими факторами та фінансовими ресурсами. У зв'язку з цим особливу актуальність набуває удосконалення організації їх фінансової діяльності. Найбільш поширеним напрямком контролінгу є його орієнтація на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства.

Нова концепція є конкретизацією цього напрямку контролінгу. Вона дозволяє визначити внесок окремих виробничих факторів у приріст прибутку підприємства, що створює умови для раціонального використання власних фінансових ресурсів, підвищення їх ефективності та зростання обсягів у динаміці. Конкретно мова йде про запровадження багатофакторних показників продуктивності, які пов'язують показник валового випуску з рядом витрат ресурсів. Це показники багатофакторної продуктивності у формі «капітал - праця - енергія - матеріали - послуги» (KLEMS), які вже давно застосовуються в США. Проведений аналіз методичних розробок різних авторів дозволяє стверджувати, що:

1) метод KLEMS можна застосовувати лише для тих видів ресурсів, які відображаються структурою валового випуску продукції.;

2) у даний час у структурі виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) можна виділити такі елементи операційних витрат:  $L$  — сума витрат на оплату праці і відрахувань на соціальні заходи,  $M$  - матеріальні затрати;  $S$  - інші операційні витрати. Витрати капіталу  $K$  мають визначатися сумою амортизації;

3) випуск продукції  $W$  та величини факторів  $K + L + M + S = W$  необхідно виражати у незмінних цінах деякого року, що дозволяє розрахувати часткову продуктивність окремого фактора  $W/I$ , та вихідні частки факторів у загальному валовому випуску  $I/W$ .

Приріст випуску продукції за рахунок мультифакторної продуктивності обчислюється за формулою:

$$\Delta K L M S = \Delta W / W \cdot [d_K (\Delta K / K) + d_L (\Delta L / L) + d_M (\Delta M / M) + d_S (\Delta S / S)],$$

де  $d_I$  — частка фактора  $I$  у загальному валовому випуску  $W$  у попередньому періоді;  $\Delta I / I$  — приріст фактора  $I$  у поточному періоді.

Виконані розрахунки підтверджують, що на рівні окремого підприємства можна вимірювати часткову та мультифакторну продуктивність виробничих факторів. При цьому, точність розрахунків можна підвищити за рахунок виділення витрат на енергію у складі операційних витрат.